

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਐਸ.ਬੀ. ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ; ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ: ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਜਵਾਬਦੇਹ.

1961 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 598.

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮ (1955)--ਨਿਯਮ 30-ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ-ਅਜਿਹਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ-ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮ (1955) ਦੇ ਨਿਯਮ 30 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੋਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਹੈ: ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ: ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਦੂਜੇ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਸ੍ਰੀ ਟੀ. ਸੀ. ਗੁਪਤਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਮਿਤੀ 2 ਫਰਵਰੀ, 1960, ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ,

ਐਨ. ਐਸ ਕੀਰ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ ਕੀਰ ; ਐਡਵੋਕੇਟ: ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬੀ.ਐਸ. ਵਾਸੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ; ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ

ਨਿਰਣਾ

ਕੈਪੂਰ, ਜੇ.-- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਐਕਟ, 1954 (ਐਕਟ ਨੰ. 1954 ਦਾ 44) (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ), ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਮਕਾਨ ਨੰ. 697/13, ਮੁਹੱਲਾ ਸ਼ਰੀਫਪੁਰਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਉਜਾੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੀ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਾ ਕਮਰਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਤਰੇਆ ਪਿਤਾ ਹੈ। ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ 2 ਫਰਵਰੀ 1960 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਹੈ (ਨਕਲ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਸੀ') ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 30 ਜੁਲਾਈ, 1959 ਨੂੰ, ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਚੀਫ਼ ਨੇ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ P/ASR/11693 ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਘਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 1959 (ਕਾਪੀ ਅੰਸ਼ਿਕਾ 'ਬੀ') ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਾਵ, ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਫ਼ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

(ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1) ਕੋਲ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੇਸ ਖੇਤਰੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ 2 ਫਰਵਰੀ, 1960 (ਕਾਪੀ ਆਰਨੇਕਚਰ 'ਸੀ') ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਫਿਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ (ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 4) ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ 18 ਅਗਸਤ 1960 ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ (ਅਨੇਕਚਰ 'ਬੀ' ਦੀ ਨਕਲ) ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਆ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 1963 ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

(i) ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸਦਾ ਮਤਰੇਆ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

(ii) ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ (ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਐਨੈਕਸਰ 'ਏ' ਦੀ ਕਾਪੀ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਕਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 697/13, ਮੁਹੱਲਾ ਸ਼ਰੀਫਪੁਰਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(iii) ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ) ਨਿਯਮ, 1955 ਦੇ ਨਿਯਮ 30 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ 31 ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਤਰੇਈ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 30 ਜਾਂ ਨਿਯਮ 31 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ - 2 ਫਰਵਰੀ 1960 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ A1 ਅਤੇ A2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖੋਜ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਜੇਕਰ ਤੱਥ ਦੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਖੋਜ ਗਲਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ: ਵੇਖੋ *ਨਗੋਂਦਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨ- ਹਿੱਲਜ਼ ਡਿਵੀਜ਼ਨ (1)*, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਵੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ *ਰਾਮ ਦਾਸ ਟੀ. ਚੁਗਾਨੀ ਬਨਾਮ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ (2)* ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

27 ਫਰਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ, ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੀਫ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਖਿਆ:

“ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ (ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ 1958 ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਕਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ”

ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਨ.ਐਸ. ਕੀਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਜੋਂ

ਮੰਨੇ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਕਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਮਕਾਨ ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਕਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਗਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਉੱਥੇ ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਬਿੰਦੂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 31 ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

" 31(1) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਨਿਯਮ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਮੰਨਣਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ 'ਤੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 31 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਐਸ. ਵਾਸੂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉੱਜੜਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਠੋਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ (ਨਕਲਾਂ ਅਨੁਬੰਧ 'ਬੀ' ਅਤੇ 'ਸੀ') ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਭਾਵ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਐਸ ਵਾਸੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਨਿਯਮ 31 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਸੰਪੱਤੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ "ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੋਧੀ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਯਮ 31 ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਜੋ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਲਾਟਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਿਯਮ 30, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਜੋ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"30. ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਸੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ * * * *

ਵਿਆਖਿਆ- ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟਾਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਲਾਟ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।"

ਸ੍ਰੀ ਐਨ.ਐਸ. ਕੀਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। | ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਸਨੀਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਬਜ਼ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, " ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੈ", ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਹਿਜਤਾ ਹੋਈ ਸੀ ਜੇਕਰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ "ਵਿਅਕਤੀਆਂ" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ" ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 (1897 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 10) ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਕਵਚਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਵਚਨ, ਅਤੇ ਉਪ-ਸਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇੱਕ ਤਸਦੀਕ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਬਜ਼ਾਧਾਰਕ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਦਾਅਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਕਾਬਜ਼ਕਰਤਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜਿਸਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੀਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੋਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਮੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕੀਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਡਾ. ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (4)। ਇਹ ਕੇਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸਾਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਟਰ ਪੇਟੈਂਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਗਲਤ ਹੈ

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ,
ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

(1) A.I.R. 1958 S.C: 398

(2) (1961) 63 P.L.R. 339

(3) I.L.R. (1962) 2 punj. 712--(1962) 64 P.L.R. 629.

(4) (1962) 64 P.L.R. 755.

(5) I.L.R. (1963) 1 Punj. 836 = (1963) 65 P.L.R. 288.

ਨੇਹਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।